

Αναλυτικά Περιεχόμενα

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	27
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	35
ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΦΕΡΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ

Η Αναπηρία και η Κοινωνική Δικαιοσύνη	49
Οι Διαφορετικές Οπτικές της Αναπηρίας	51
Οι Αντιλήψεις Έχουν Σημασία	54
Η Γλώσσα Έχει Σημασία: Ο Άνθρωπος Πρώτα	60
Η Αναπηρία ως Μειονότητα	61
Η Προστασία των Πολιτικών Δικαιωμάτων και της Εκπαίδευσης	62
Οι Αναπηρίες ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και οι Μαθητές	77
Η Συμβολή της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης	82
Οι Απαρχές της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης	82
Η Ευαισθητοποίηση του Εκπαιδευτικού Συστήματος	85
Η Αύξηση της Προσβασιμότητας	86
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	88
Η Συστηματική Παρακολούθηση της Προόδου	90
Η Συνεργασία στο Πλαίσιο της Ομάδας	91
Οι Νέες Τάσεις: Η Διαφοροποίηση για Όλους	93
Η Ένταξη της Τεχνολογίας	95
Η Διδασκαλία Πολλαπλών Βαθμίδων	96
Περίληψη	99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ:
Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΟΧΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης	107
Η Γενική Εκπαίδευση Υψηλής Ποιότητας	108
Ο Καθολικός Σχεδιασμός της Μάθησης	108
Η Διαφοροποιημένη Διδασκαλία	112
Οι Διδακτικές Προσαρμογές και Τροποποιήσεις	113
Η Υποστηρικτική Τεχνολογία	114
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες και Εξατομικευμένες Παρεμβάσεις και Υπηρεσίες	116
Τα Πλαίσια, οι Υπηρεσίες και το Προσωπικό	117
Τα Συμπεριληπτικά Μοντέλα για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση	117
Οι Υπηρεσίες και τα Βοηθήματα με Εντατικό και Μακροπρόθεσμο Χαρακτήρα	119
Οι Επιλογές ως προς το Πλαίσιο Φοίτησης και την Ομαδοποίηση των Μαθητών	120
Οι Συναφείς Υπηρεσίες και οι Πάροχοί τους	126
Οι Κατάλληλα Καταρτισμένοι και Εξειδικευμένοι Ειδικοί Παιδαγωγοί ...	128
Η Διαδικασία του ΕΠΕ	131
Τα Βήματα της Διαδικασίας του ΕΠΕ	133
Η Ομάδα του ΕΠΕ: Οι Ομάδες Διεπιστημονικής Συνεργασίας	141
Οι Ρόλοι των Επαγγελματιών της Εκπαίδευσης	143
Οι Ρόλοι της Οικογένειας	144
Οι Ρόλοι των Μαθητών	148
Εργαλεία για τα Εξατομικευμένα Προγράμματα	149
Τα Εξατομικευμένα Προγράμματα Οικογενειακής Υποστήριξης (ΕΠΟΥ)	150
Τα Εξατομικευμένα Προγράμματα Εκπαίδευσης (ΕΠΕ)	152
Η Έκθεση Υπηρεσιών Μετάβασης Επαγγελματικού Προσανατολισμού του ΕΠΕ	160
Τα Προγράμματα Συμπεριφορικής Παρέμβασης	162
Η Αξιολόγηση της Προόδου και η Αναθεώρηση των Προγραμμάτων	164
Η Επιλεξιμότητα	165
Οι Αξιολογήσεις των Πολιτειών και των Περιφερειών	166
Οι Εναλλακτικές Μορφές Αξιολόγησης	169
Η Παρακολούθηση της Προόδου	172
Η Αλλαγή στις Υπηρεσίες ή στα Βοηθήματα	175
Περίληψη	177

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	183
Ιστορικό Πλαίσιο	183
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Πολιτισμικές και Γλωσσικές Διαφορές	186
Ορίζοντας την Πολιτισμική και Γλωσσική Πολυμορφία	188
Η Πολιτισμική Πολυμορφία/Οι Πολιτισμικές Διαφορές	188
Η Γλωσσική Πολυμορφία/Το Διαφορετικό Γλωσσικό Υπόβαθρο	189
Οι Πολιτισμικές και Γλωσσικές Διαφορές και η Αναπηρία	189
Τα Χαρακτηριστικά	191
Η Γλώσσα	191
Η Πολιτισμική Αντίληψη	195
Η Συμπεριφορά	198
Επιπολασμός	200
Οι Μαθητές με Πολιτισμικές και Γλωσσικές Διαφορές	203
Οι Μαθητές με ΠΓΔ και Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες	205
Η Υπερεκπροσώπηση και η Υποεκπροσώπηση των Μαθητών με ΠΓΔ ...	205
Αίτια και Πρόληψη	211
Τα Αίτια	211
Η Πρόληψη	218
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	219
Η Αξιολόγηση	222
Η Πρώιμη Ανίχνευση	223
Η Προ-παραπομπή	223
Η Ανίχνευση	224
Η Αποτίμηση: Οι Εξετάσεις Υψηλού Διακυβεύματος	228
Η Πρώιμη Παρέμβαση	230
Η Διδασκαλία των Μαθητών με ΠΓΔ και Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες	232
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης:	
Η Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση	232
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	235
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	240
Η Τεχνολογία	244
Η Μετάβαση	246
Η Συνεργασία	247
Η Συνεργασία με τους Παρόχους Συναφών Υπηρεσιών:	
Το Δίγλωσσο Επικουρικό Προσωπικό	248

Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Οι Διερμηνείς	249
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	249
Περίληψη	254

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΣ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	261
Ιστορικό Πλαίσιο	261
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Διαταραχές Λόγου και Ομιλίας	263
Ορίζοντας τις Διαταραχές Λόγου και Ομιλίας	267
Η Διαδικασία της Επικοινωνίας	267
Οι Διαταραχές της Ομιλίας	273
Οι Διαταραχές του Λόγου	276
Τα Χαρακτηριστικά	281
Η Ομιλία	282
Ο Λόγος	284
Επιπολασμός	293
Αίτια και Πρόληψη	295
Τα Αίτια	295
Η Πρόληψη	298
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	299
Η Αξιολόγηση	299
Η Πρώιμη Ανίχνευση	299
Η Προ-παραπομπή	300
Η Ανίχνευση	302
Η Αξιολόγηση: Η Διάγνωση των Διαταραχών Λόγου	303
Η Πρώιμη Παρέμβαση	305
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Διαταραχές Λόγου και Ομιλίας	308
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης	309
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	310
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	311
Η Τεχνολογία	316
Η Μετάβαση	321
Η Συνεργασία	322
Η Συνεργασία με το Επικουρικό Προσωπικό: Οι Λογοπαθολόγοι	324
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Οι Υπηρεσίες Λογοθεραπείας στο Πλαίσιο της Γενικής Εκπαίδευσης	324

Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	326
Περίληψη	328

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	335
Ιστορικό Πλαίσιο	335
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Μαθησιακές Δυσκολίες	337
Ορίζοντας τις Μαθησιακές Δυσκολίες	340
Η Υποδεέστερη του Αναμενόμενου Επίδοση (Υποεπίδοση)	343
Οι Μαθησιακές Δυσκολίες στην Ανάγνωση	344
Οι Μαθησιακές Δυσκολίες στα Μαθηματικά	345
Η Αντίσταση στη Θεραπεία	346
Τα Χαρακτηριστικά	347
Οι Αρνητικές Αποδόσεις	348
Η Έλλειψη Στρατηγικής στη Μάθηση	349
Η Αδυναμία Γενίκευσης	351
Τα Ελλείμματα στην Επεξεργασία της Πληροφορίας	351
Οι Ανεπαρκείς Κοινωνικές Δεξιότητες	352
Επιπολασμός	355
Αίτια και Πρόληψη	356
Τα Αίτια	356
Η Πρόληψη	357
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	358
Η Αξιολόγηση	359
Η Πρώιμη Ανίχνευση	360
Η Προ-παραπομπή: Η Ανταπόκριση στην Παρέμβαση (ΑΣΠ)	361
Η Ανίχνευση	366
Η Αξιολόγηση: Η Παρακολούθηση της Προόδου	368
Η Πρώιμη Παρέμβαση	369
Βασικές Δεξιότητες στα Μαθηματικά	370
Βασικές Δεξιότητες στην Ανάγνωση	370
Η Πρώιμη Διδασκαλία της Ανάγνωσης	372
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες	373
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης:	
Η Πρώιμη Παρέμβαση	374
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	377
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	377

Η Τεχνολογία	382
Η Μετάβαση	387
Η Συνεργασία	390
Η Συνεργασία με τους Παρόχους Συναφών Υπηρεσιών:	
Οι Σύμβουλοι του Σχολείου	391
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Η Εξατομικευμένη Στοχοθεσία	391
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	395
Η Μελέτη στο Σπίτι	395
Η Επιλογή Κολεγίου	396
Περίληψη	399

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ-ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΔΕΠ-Υ)

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	406
Ιστορικό Πλαίσιο	407
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τη ΔΕΠ-Υ	410
Ορίζοντας τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα	414
Οι Μαθητές με ΔΕΠ-Υ στη Γενική Εκπαίδευση	414
Οι Μαθητές με ΔΕΠ-Υ στην Ειδική Εκπαίδευση	415
Οι Συνυπάρχουσες Διαταραχές	415
Τα Χαρακτηριστικά	418
Χαρακτηριστικά της Συμπεριφοράς	418
Η Σχολική Επίδοση	420
Η Κοινωνική Συμπεριφορά	422
Επιπολασμός	425
Αίτια και Πρόληψη	428
Τα Αίτια	429
Η Πρόληψη	430
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	430
Η Αξιολόγηση	433
Η Πρώιμη Ανίχνευση	433
Η Προ-παραπομπή	435
Η Ανίχνευση	436
Η Αξιολόγηση: Οι Προσαρμογές στα Διαγωνίσματα/στις Εξετάσεις	437
Η Πρώιμη Παρέμβαση	438
Η Διδασκαλία των Μαθητών με ΔΕΠ-Υ	439
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης	439

Οι Διδακτικές Προσαρμογές	439
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	442
Η Τεχνολογία	447
Η Μετάβαση	449
Η Συνεργασία	450
Η Συνεργασία με τους Παρόχους Συναφών Υπηρεσιών:	
Οι Σχολικοί Νοσηλευτές	451
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Η Ανταλλαγή Πληροφοριών	451
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	452
Περίληψη	454

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	460
Ιστορικό Πλαίσιο	460
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Διαταραχές Συναισθήματος και Συμπεριφοράς	462
Ορίζοντας τις Διαταραχές Συναισθήματος και Συμπεριφοράς	466
Οι Συμπεριφορές Εξωτερίκευσης	473
Οι Συμπεριφορές Εσωτερίκευσης	474
Οι Διαταραχές Χαμηλής Συχνότητας	476
Τα Εξαιρούμενα Προβλήματα Συμπεριφοράς	477
Τα Χαρακτηριστικά	479
Οι Κοινωνικές Δεξιότητες	479
Η Σχολική Επίδοση	482
Η Παραβατικότητα	483
Επιπολασμός	485
Αίτια και Πρόληψη	489
Τα Αίτια	489
Η Πρόληψη	492
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	494
Η Αξιολόγηση	500
Η Πρώιμη Ανίχνευση: Ο Προληπτικός Έλεγχος	500
Η Προ-παραπομπή: Η Πρώιμη Παρέμβαση	502
Η Ανίχνευση	503
Η Αξιολόγηση: Οι Προσαρμογές στα Διαγωνίσματα/στις Εξετάσεις	504
Η Πρώιμη Παρέμβαση	504
Τα Πλεονεκτήματα	505

Οι Ενδείξεις Κινδύνου	507
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Διαταραχές Συναισθήματος και Συμπεριφοράς	508
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης	509
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	510
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές: Οι Παρεμβάσεις που Βασίζονται στη Λειτουργική Αξιολόγηση	511
Η Τεχνολογία	518
Η Μετάβαση	519
Η Συνεργασία	520
Η Συνεργασία με τους Παρόχους Συναφών Υπηρεσιών: Δουλεύοντας με τους Επαγγελματίες Ψυχικής Υγείας	522
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Ο Πιθανός Ρόλος της Ομάδας ΕΘΣ	524
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	525
Ο Ρόλος των Γονέων στη Χρήση των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας	525
Η Αναδοχή	526
Περίληψη	527

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Ή ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	533
Ιστορικό Πλαίσιο	533
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Νοητικές Αναπηρίες	537
Ορίζοντας τις Νοητικές Αναπηρίες ή τη Νοητική Υστέρηση	540
Η Νοητική Λειτουργικότητα	542
Η Προσαρμοστική Συμπεριφορά	543
Τα Συστήματα Υποστήριξης	544
Τα Χαρακτηριστικά	545
Η Νόηση	547
Η Προσαρμοστική Συμπεριφορά	549
Η Ανάγκη Υποστήριξης	550
Επιπολασμός	552
Αίτια και Πρόληψη	553
Τα Αίτια	554
Η Πρόληψη	558
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	561
Η Αξιολόγηση	562
Η Πρώιμη Ανίχνευση	564

Η Προ-παραπομπή	564
Η Ανίχνευση	565
Η Αξιολόγηση: Οι Εναλλακτικές Μορφές Αξιολόγησης	566
Η Πρώιμη Παρέμβαση	568
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Νοητικές Αναπηρίες	569
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης	570
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	570
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές: Ο Αυτοκαθορισμός	571
Η Τεχνολογία	574
Η Μετάβαση	577
Η Εργασία	579
Οι Φιλικές Σχέσεις	582
Η Ανεξάρτητη Διαβίωση	583
Η Συνεργασία	584
Η Συνεργασία με τους Παρόχους των Συναφών Υπηρεσιών:	
Οι Ειδικοί στη Θεραπευτική Αναψυχή	585
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Προάγοντας τη Συμμετοχή σε Εξωσχολικές Δραστηριότητες	586
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	587
Περίληψη	588

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΛΟΓΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	597
Ιστορικό Πλαίσιο	597
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Σωματικές Αναπηρίες	599
Ορίζοντας τις Σωματικές Αναπηρίες και τις Αναπηρίες	
Λόγω Προβλημάτων Υγείας	600
Οι Σωματικές Αναπηρίες	603
Οι Αναπηρίες Λόγω Προβλημάτων Υγείας	610
Οι Χρόνιες Ασθένειες	613
Τα Λοιμώδη Νοσήματα	614
Τα Χαρακτηριστικά	615
Η Επιληψία	616
Η Εγκεφαλική Παράλυση	620
Η Δρεπανοκυτταρική Αναιμία	622
Επιπολασμός	623

Αίτια και Πρόληψη	625
Τα Αίτια	625
Η Πρόληψη	628
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	629
Η Αξιολόγηση	631
Η Πρώιμη Ανίχνευση	631
Η Προ-παραπομπή	632
Η Ανίχνευση	632
Η Αξιολόγηση: Οι Προσαρμογές στα Διαγωνίσματα/στις Εξετάσεις	633
Η Πρώιμη Παρέμβαση	634
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Σωματικές Αναπηρίες και Αναπηρίες	
Λόγω Προβλημάτων Υγείας	635
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης	636
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	637
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές: Ο Καθολικός Σχεδιασμός	639
Η Τεχνολογία	640
Η Μετάβαση	643
Η Συνεργασία	645
Η Συνεργασία με τους Παρόχους Συναφών Υπηρεσιών:	
Οι Σχολικοί Νοσηλευτές, οι Φυσικοθεραπευτές και οι Εργοθεραπευτές	647
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Ο Σχολικός Νοσηλευτής	
ως Διαχειριστής Περίπτωσης	648
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	649
Περίληψη	653

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΚΩΦΩΣΗ ΚΑΙ ΒΑΡΗΚΟΪΑ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	658
Ιστορικό Πλαίσιο	659
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από την Απώλεια Ακοής	662
Ορίζοντας την Κώφωση και τη Βαρηκοΐα	664
Η Διαδικασία της Ακοής	665
Οι Τύποι της Απώλειας Ακοής	668
Ο Βαθμός της Απώλειας Ακοής	669
Η Ηλικία Έναρξης	670
Τα Χαρακτηριστικά	671
Οι Μαθητές που Είναι Μέλη της Κοινότητας των Κωφών	672
Οι Μαθητές Με Βαριά Απώλεια Ακοής	674

Οι Βαρήκοι Μαθητές	675
Επιπολασμός	676
Αίτια και Πρόληψη	677
Τα Αίτια	677
Η Πρόληψη	680
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων: Τα Ακουστικά Βαρηκοΐας και τα Κοχλιακά Εμφυτεύματα	680
Η Αξιολόγηση	686
Η Πρώιμη Ανίχνευση: Ο Καθολικός Νεογνικός Έλεγχος Ακοής	687
Η Προ-παραπομπή: Οι Προληπτικοί Έλεγχοι Ακοής	687
Η Ανίχνευση: Η Αξιολόγηση της Ακοής	688
Η Αξιολόγηση: Οι Αξιολογήσεις σε Επίπεδο Πολιτείας και Περιφέρειας	692
Η Πρώιμη Παρέμβαση	692
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Απώλεια Ακοής	693
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης: Κώφωση και ΛΠΠ	694
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	699
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές: Τα Συστήματα Επικοινωνίας και η Υποστηρικτική Διδασκαλία	700
Η Τεχνολογία	705
Η Μετάβαση	710
Η Συνεργασία	711
Η Συνεργασία με τους Παρόχους των Συναφών Υπηρεσιών: Οι Εκπαιδευτικοί Διερμηνείς	712
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Ο Σεβασμός των Ρόλων	712
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	715
Περίληψη	717

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΧΑΜΗΛΗ ΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΥΦΛΩΣΗ/ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΟΡΑΣΗΣ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	724
Ιστορικό Πλαίσιο	725
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από την Απώλεια Όρασης	729
Ορίζοντας τη Χαμηλή Όραση και την Τύφλωση	732
Η Διαδικασία της Όρασης	732
Οι Τύποι της Απώλειας Όρασης	734
Ο Βαθμός της Απώλειας Όρασης	737
Η Ηλικία Έναρξης	740

Τα Χαρακτηριστικά	740
Οι Μαθητές με Χαμηλή Όραση	740
Οι Τυφλοί Μαθητές	742
Επιπολασμός	751
Αίτια και Πρόληψη	752
Τα Αίτια	752
Η Πρόληψη	753
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων: Η Τεχνολογία	753
Η Αξιολόγηση	760
Η Πρώιμη Ανίχνευση	760
Η Προ-παραπομπή: Οι Προληπτικοί Οφθαλμολογικοί Έλεγχοι	760
Η Ανίχνευση: Η Αξιολόγηση της Όρασης	762
Η Αξιολόγηση: Προσαρμογές στα Διαγωνίσματα/στις Εξετάσεις	764
Η Πρώιμη Παρέμβαση	764
Το Παιχνίδι	765
Η Ανεξαρτησία	766
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Απώλεια Όρασης	767
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης:	
Ο Γραμματισμός	768
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	769
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	770
Η Τεχνολογία	774
Η Μετάβαση	776
Οι Επιλογές Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	777
Η Μετάβαση στην Εργασία	779
Η Πρόσβαση στην Κοινότητα	780
Η Συνεργασία	782
Η Συνεργασία με τους Παρόχους Συναφών Υπηρεσιών:	
Οι ΕΔΟ και οι Εκπαιδευτές Κ-Π	782
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Η Ομάδα Επαγγελματιών	784
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	784
Περίληψη	785

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	792
Ιστορικό Πλαίσιο	793
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος	794
Ορίζοντας τις Διαταραχές του Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ)	796
Ο Αυτισμός	799
Το Σύνδρομο Asperger	805
Η Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή Μη Προσδιοριζόμενη Αλλιώς (ΔΑΔ-ΜΠΑ)	808
Τα Χαρακτηριστικά	808
Μια Προσέγγιση που Επικεντρώνεται στις Δυνατότητες	811
Επιπολασμός	811
Αίτια και Πρόληψη	813
Τα Αίτια	813
Η Πρόληψη	815
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	815
Η Αξιολόγηση	816
Η Πρώιμη Παρέμβαση	819
Το Πρόγραμμα TEACCH	822
Το Πρόγραμμα για Μικρά Παιδιά με Αυτισμό (YAP)	822
Οι Ολοκληρωμένες Προσεγγίσεις	823
Η Διδασκαλία των Μαθητών με ΔΑΦ	824
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης	824
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	825
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	825
Η Τεχνολογία	831
Η Μετάβαση	832
Η Μετάβαση στην Προσχολική Αγωγή και Εκπαίδευση	832
Η Μετάβαση στις Υπηρεσίες για Ενήλικες	836
Η Συνεργασία	837
Η Συνεργασία με το Επικουρικό Προσωπικό:	
Οι Ειδικοί Ανάλυσης Συμπεριφοράς	838
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Η Ελαχιστοποίηση των Συγκρούσεων	839
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	840
Περίληψη	843

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13
ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΠΟΛΥ ΧΑΜΗΛΗΣ
ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ/ΕΠΙΠΟΛΑΣΜΟΥ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	849
Ιστορικό Πλαίσιο	849
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τις Αναπηρίες Χαμηλής Συχνότητας	853
Οι Πολλαπλές Σοβαρές Αναπηρίες	855
Τα Χαρακτηριστικά των Πολλαπλών Σοβαρών Αναπηριών	856
Επιπολασμός	857
Αίτια και Πρόληψη	857
Η Τυφλοκώφωση	859
Τα Χαρακτηριστικά της Τυφλοκώφωσης	859
Επιπολασμός	862
Αίτια και Πρόληψη	863
Η Κρανιοεγκεφαλική Κάκωση	864
Τα Χαρακτηριστικά της ΚΕΚ	864
Επιπολασμός	866
Αίτια και Πρόληψη	868
Εκπαιδευτικά Ζητήματα για τους Μαθητές με Αναπηρίες Χαμηλής Συχνότητας	869
Η Αξιολόγηση	869
Η Πρώιμη Παρέμβαση	874
Η Διδασκαλία των Μαθητών με Αναπηρίες Χαμηλής Συχνότητας	877
Η Μετάβαση	883
Η Συνεργασία	888
Η Συνεργασία με τους Ειδικούς της Εκπαίδευσης:	
Οι Κοινωνικοί Συνοδοί	888
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Ο Ρόλος των Κοινωνικών Συνοδών	891
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	891
Περίληψη	893

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΑΛΕΝΤΟ

Τι Συνέβαινε στο Παρελθόν... Τι Επιφυλάσσει το Μέλλον;	901
Ιστορικό Πλαίσιο	901
Οι Προκλήσεις που Προκύπτουν από τη Χαρισματικότητα και το Ταλέντο	904
Ορίζοντας τη Χαρισματικότητα και το Ταλέντο	906
Τα Χαρακτηριστικά	911
Τα κορίτσια	911
Οι Μαθητές με Γλωσσικές και Πολιτισμικές Διαφορές	914
Οι Μαθητές με Αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες	918
Επιπολασμός	923
Αίτια και Πρόληψη	925
Τα Αίτια	925
Η Πρόληψη	925
Η Αντιμετώπιση των Προκλήσεων	926
Η Αξιολόγηση	926
Η Πρώιμη Ανίχνευση	927
Η Προ-παραπομπή	927
Η Ανίχνευση	930
Η Αξιολόγηση	931
Η Πρώιμη Παρέμβαση	932
Η Διδασκαλία των Χαρισματικών και Ταλαντούχων Μαθητών	934
Η Πρόσβαση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Γενικής Εκπαίδευσης:	
Η Επιτάχυνση	935
Οι Διδακτικές Προσαρμογές	938
Οι Εμπειρικά Τεκμηριωμένες Πρακτικές	942
Η Τεχνολογία	947
Η Μετάβαση	949
Η Συνεργασία	950
Η Συνεργασία με τους Ειδικούς: Εκπαιδευτικοί που Ειδικεύονται	
στα Χαρισματικά Παιδιά	951
Οι Συνεργατικές Πρακτικές: Διαμορφώνοντας Ένα Ευαισθητοποιημένο	
Εκπαιδευτικό Σύστημα	951
Οι Συνεργατικές Σχέσεις με την Οικογένεια και την Κοινότητα	952
Η Οικογένεια	952
Η Κοινότητα	953
Περίληψη	954

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Council for Exceptional Children: Ενιαία Βασικά Κριτήρια Γνώσεων και Δεξιοτήτων	957
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Council for Exceptional Children: Ενιαία Βασικά Κριτήρια Γνώσεων και Δεξιοτήτων και Συναφείς Επιμέρους Κατηγορίες	966
ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΟΡΩΝ	975
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	999
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ	1085
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ	1105

Σ.τ.Ε.: Στο βιβλίο αυτό καταβάλαμε κάθε δυνατή προσπάθεια να αναφέρουμε τις ακριβείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες όσον αφορά το διαδίκτυο. Ωστόσο, το διαδίκτυο και οι πληροφορίες που αναρτώνται σε αυτό μεταβάλλονται διαρκώς και ορισμένες από τις διαδικτυακές διευθύνσεις που αναφέρονται σε αυτό το σύγγραμμα αναπόφευκτα θα αλλάξουν.